

Pruim (*Prúnus doméstica* subsp. *doméstica* L.)

Een overvloed aan vruchten

In de oude boomgaard waar mijn bijenstal staat, bevinden zich twee pruimenbomen, één met groene vruchten en één met blauwe. Jaren achtereen kwamen er maar een paar vruchten aan die meestal niet tot rijping kwamen. Maar vorig jaar was er een overvloedige vruchtzetting aan beide bomen, zo groot dat enkele takken bezweken onder de last van de vruchten. De weersomstandigheden zullen zeer waarschijnlijk gunstig geweest zijn en wellicht zullen de bijen en andere insecten een grote bijdrage hebben geleverd aan de broodnodige kruisbestuiving, want zonder dat vindt er praktisch geen vruchtvorming plaats.

Herkomst onzeker

De pruim behoort tot het geslacht van de kersen (*Prúnus* L.) van de rozenfamilie (*Rosáceae*), een geslacht dat vele goede drachtplanten voor de bijen heeft. Hij is alleen als cultuurplant bekend en komt voor in West-Azië, Europa, Noord-Amerika en Noord- en Zuid-Afrika. De in het wild voorkomende pruimen zijn verwilderde cultivars. Over de afkomst van de pruim zijn vele naspeuringen gedaan, maar de resultaten daarvan zijn echter niet eensluidend. Aangenomen wordt wel dat hij lange tijd geleden, reeds ver voor het begin van onze jaartelling, is ontstaan door bastaardering van de kerspruim (*Prúnus cerasfera* Ehrh.) met de sleedoorn (*Prúnus spinósa* L.) en dat de oorsprong ervan ligt in West-Azië. Naderhand zijn vele cultivars ontstaan.

Struik of boom

De pruim heeft de vorm van een struik of een boom. De jonge twijgen zijn wel of niet behaard. De bladen zijn elliptisch van vorm en hebben een fijngetande rand. Aan de boven- en onderzijde zijn ze wel of niet behaard. Soms bevinden zich aan de bladstelen twee nectariën, extraflorale nectariën, zoals we die bij vele andere soorten van het geslacht kers aantreffen. Meestal ontfermen mieren zich over de zoetigheid uit deze nectariën. Ongeveer tegelijkertijd met de bladeren verschijnen de bloemen aan de plant. Ze staan in clusters van 2-3 stuks bijeen aan de kortloten. De bloemstelen zijn kaal of kort behaard. Onder aan de bloem is de bloemas breed uitgegroeid tot een komvormige bloembodem. Langs de rand daarvan staan vijf puntige kelkblaadjes,

vijf kroonbladen en circa 20 meeldraden. De kroonbladen staan tussen de kelkbladen. Ze hebben een groenachtige witte kleur. Omdat ze praktisch geen ultraviolet terugkaatsen en ongeveer gelijke hoeveelheden geel en blauw, zijn ze voor het bijenoog 'bijenblauwgroen'. Het vruchtbeginsel, dat niet met de bloembodem is vergroeid, draagt een lange stijl met daarop een platte stempel. De bloemen zijn proteogyn, hetgeen wil zeggen dat de stempel rijp is voordat de helmknoppen zich openen. Over het algemeen is dat een methode om de kruisbestuiving zoveel mogelijk een kans te geven. Bij de pruim heeft dit mechanisme echter geen doel omdat de bloemen meestal zelfsteriel zijn en er dus bij zelfbestuiving toch geen vruchtvorming plaatsvindt. Het stuifmeel is geel. De korrels hebben drie kiemopeningen en een door de lichtmicroscop gezien, gestreept oppervlak.

Nectar met variabel suikergehalte

Het nectarium ligt op de binnenzijde van de bloembodem tegen de basis van de meeldraden. In de nectar zijn de suikers saccharose, fructose en glucose in ongeveer gelijke hoeveelheden aanwezig. De suikerconcentratie van de nectar is relatief laag en wordt tengevolge van de open ligging van het nectarium sterk beïnvloed door de luchtvochtigheid. Uit onderzoek (Vansell) is gebleken dat de suikerconcentratie van de afgescheiden nectar in de loop van de dag stijgt.

Steenvrucht

Het vruchtbeginsel bevat twee zaadknoppen waarvan er echter maar één tot ontwikkeling komt. De vrucht is een steenvrucht bestaande uit een steenachtige kern die door een dikke laag vruchtvlees wordt omgeven.

Literatuur

- Scholz, H. en I. Scholz (1995): Prunoideae in: Gustav Hegi Illustrierte Flora von Mitteleuropa, Band IV, Teil 2B. Blackwell Wissenschafts-Verlag, Berlin/Wien.
Vansell, G.H. (1934): Relation between the nectar concentration in fruit blossoms and the visits of honey bees. Jour. Econ. Ent. 27: 943-945.

Pruim (*Prúnus doméstica* subsp. *doméstica* L.)

A tak met bloeiwijze; B onderzijde bloem; C meeldraden; D stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal; E stamper; F vrucht; G steen.